

Maksuttomien hoitotarvikkeiden ja - välineiden jakeluohje

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 2024

Palveluiden järjestämisen lautakunta 27.11.2024 § 135

Sisällys

Yleistä.....	3
1 Maksuttomat hoitotarvikkeet ja -välineet.....	4
2 Puolesta- asiointi.....	5
3 Lähetete	5
4 Potilasrekisteri.....	5
5 Tuotteiden tilaukset.....	6
6 Tuotteiden toimitus.....	6
7 Tarvikkeet ja välineet, jotka kuuluvat maksuttomaan jakeluun	7
8 Tarvikkeet ja välineet, jotka eivät kuulu maksuttomaan jakeluun	7
9 Diabeteksen hoitotarvikkeet ja -välineet.....	8
9.1 Verensokerimittarit ja -liuskat	8
9.2 Veren ketoaineiden seurantaan tarkoitetut mittaliuskat.....	10
9.3 Lansetit	10
9.4 Insuliiniruiskut ja insuliinikynien neulat.....	10
9.5 Insuliinikynät.....	10
9.6 Glukoosisensorit	10
9.7 Insuliinipumppujen tarvikkeet	11
10 Kroonisten haavojen hoitotuotteet	11
11 Inkontinenssituotteet.....	12
12 Erikoissairaanhoidon lähetteen tai hoitosuunnitelman perusteella luovutettavat muut hoitotarvikkeet ja -välineet.....	13
12.1 Antikoagulanttihoidon.....	13
12.2 Avanteen hoitovälineet ja -tarvikkeet	13
12.3 Gammaglobuliinihoidot.....	14
12.4 Gastronomiavälineet	14
12.5 Happipullo, happirikastin.....	14
12.6 Keskuslaskimokatetrin hoitovälineet.....	14
12.7 Kipupumpun.....	14
12.8 Muut katetrit.....	14
12.9 Pleuranesteen dreenaussarja.....	14
12.10 Trakeostomiavälineet	15
12.11 Ulosteinkontinenssituotteet, suolihuuhtelujärjestelmä.....	15
12.12 Uniapneatarvikkeet	15

12.13 Urologiset hoitovälineet	15
--------------------------------------	----

Yleistä

Maksuttomien hoitotarvikkeiden ja -välineiden jakelu perustuu terveydenhuoltolakiin (1326/2010, 24§), lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) sekä sosiaali- ja terveysministeriön antamaan viranomaisohjeistukseen. Maksuttoman hoitotarvikkeiden jakelun lähtökohtana on lääketieteellisin perustein todettu pitkäaikaissairaus, joka on kestänyt vähintään kolme kuukautta.

Hoitotarvikkeiden jakelun tavoitteena on osana suunnitelmallista hoitoprosessia edistää asiakkaan omahoidon edellytyksiä ja asiakkaan sitoutumista hoitoon sekä parantaa asiakkaan toiminta- ja työkykyä. Tarpeenmukaisilla hoitotarvikkeilla ja -välineillä voidaan edistää asiakkaan selviytymistä ja elämänlaatua kotona tai kotihoitoon rinnastettavissa asumisyksiköissä, kuten yhteisöllisen asumisen, palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Oikeat ja vaikuttavat hoitotarvikkeet ja -välineet vähentävät sekä komplikaatoriskejä, lääkärikäyntejä että kotihoidon tarvetta. Maksuttomilla hoitotarvikkeilla pyritään ehkäisemään asiakkaan siirtymistä raskaampiin palveluihin.

Tämä ohje linjaa maksuttomien hoitotarvikkeiden ja -välineiden jakelua Itä- Uudenmaan hyvinvointialueella. Ohjeessa mainitut tarvikkeiden ja välineiden jakelumäärät pohjautuvat kansallisiin toimintamalleihin ja suosituksiin (Duodecim Käypä hoito suositukset www.kaypahoito.fi), määrät arvioidaan yksilöllisten tarpeiden perusteella. Ohje pohjautuu Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin yhteisen omahoitotarvike- työryhmän määrityksiin pitkäaikaissairauksien hoitotarvikkeista ja -välineistä. Laatimiseen ovat sisältöasiantuntijoina osallistuneet lisäksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen diabetes- ja haavahoitajat.

Maksuttomien hoitotarvikkeiden ja -välineiden ohjeistus ei koske apuvälineitä eikä niiden jakelua.

1 Maksuttomat hoitotarvikkeet ja -välineet

Maksuttoman hoitotarvikejakelun perusteena on lääketieteellisin perustein todettu pitkäaikainen sairaus, joka on kestänyt vähintään kolme kuukautta. Päätöksen hoitotarvikkeista ja -välineistä tekee lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on vastuussa asiakkaan hoidosta ja kirjoittaa maksuttomiin hoitotarvikkeisiin oikeuttavan lähetteen. Maksuttomien hoitotarvikkeiden ja -välineiden antaminen on osa hoitopäätöstä, joka perustuu asiakkaan yksilölliseen tarpeeseen ja on kirjattu hoitosuunnitelmaan.

Maksuttomat hoitotarvikkeet ovat osa potilaan kokonaishoitoa ja niiden käyttöönotto ja käyttö sisältävät myös tarpeenmukaista ohjausta ja neuvontaa. Terveydenhuollon ammattilainen arvioi tarvikkeiden ja välineiden määrän, opastaa niiden käytössä sekä mahdollisten jatkotilausten teossa. Tarvikkeiden ja välineiden käytöstä voidaan opastaa myös tarvittaessa omaisia, läheisiä tai omaishoitajia. On tärkeää, että hoitoon liittyvien tarvikkeiden ja välineiden käytön merkitys tulee varmuudella ymmärretyksi nimenomaisen pitkäaikaissairauden hoidossa. Vastuu tarvikkeiden ja välineiden asianmukaisesta käytöstä on aina asiakkaalla itsellään. Terveydenhuollon ammattihenkilöt seuraavat ja arvioivat asiakkaan tilannetta sekä tarvikkeiden ja välineiden käyttöä.

Alle kolme kuukautta kestävä sairaus ei pääsääntöisesti oikeuta maksuttomien hoitotarvikkeiden tai -välineiden saantiin, vaan asiakas hankkii ja maksaa ne itse. Poikkeuksia voidaan tehdä vain perustelluista syistä, esimerkiksi jos kyseessä on tartuntatautilain 3§:n mukainen infektioiden torjunta tai jos tarve on terveydenhuollon ammattilaisen harkinnan perusteella pysyvä (esimerkiksi diabetes-, dialyysi- ja avanneasiakkaat). Näissä tilanteissa hoitotarvikkeita ja -välineitä voidaan luovuttaa maksutta heti tai sairauden toteutumisen jälkeen.

Jaettavien hoitotarvikkeiden ja -välineiden valintaa ohjaavat asiakkaan yksiköllisen tarpeen ja terveydenhuollon ammattihenkilön arvion lisäksi hoitotarvikkeiden ja -välineiden voimassa olevat hankintasopimukset ja niihin liittyvä hankintalainsäädäntö. Asiakkaalle luovutetaan aina ensisijaisesti hyvinvointialueen perusterveydenhuollon hankintapäätösten mukaisia tuotteita. Mikäli asiakas haluaa hoitotarvikevalikoimaan sisältymättömän tarvikkeen tai välineen käyttöönsä, hän joutuu sen itse sekä hankkimaan että kustantamaan. Vain painavista ja perustelluista syistä (esimerkiksi asiakkaan allergia) voidaan käyttää muita kuin voimassa olevan hankintapäätöksen mukaisia tuotteita.

Hoitotarvikkeet luovutetaan asiakkaalle maksutta eikä niistä peritä omavastuuosuuksia, toimitusmaksuja tai muita maksuja. Maksuttomia hoitotarvikkeita ja -välineitä luovutetaan asiakkaalle kerralla kolmen kuukauden tarvetta vastaava määrä. Kroonisten haavojen hoitotuotteita luovutetaan pääsääntöisesti vain kahden viikon tarvetta vastaava määrä.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue jakaa maksuttomia hoitotarvikkeita ja -välineitä pitkäaikaissairauksien hoitoon

- henkilöille, joiden kotikunta on Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella.
- henkilöille, joiden kotikunta on Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ulkopuolella, mutta jotka ovat saaneet jakeluun oikeuttavan maksusitoumuksen omasta terveyskeskuksesta.
- henkilöille, jotka ovat valinnanvapauden perusteella siirtäneet terveystalvelunsa tuotettavaksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella. Terveydenhuoltolain (2010/1326 47§) perusteella pitkäaikaissairauksien hoitotarvikkeiden ja -välineiden jakelu siirtyy terveystalveluiden vaihdon myötä valitulle hyvinvointialueelle.

Pitkäaikaissairauksien omahoitoon käytettävien maksuttomien hoitotarvikkeiden ja -välineiden jakeluehtona on, että julkisen terveydenhuollon lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö on laatinut tai arvioinut kirjallisen hoitosuunnitelman ja lähetteen. Jos hoitosuunnitelma on tehty muualla kuin julkisessa terveydenhuollossa, on terveyskeskuslääkärin tai hyvinvointialueella työskentelevän terveydenhuollon ammattilaisen arvioitava sekä hoitosuunnitelma että lähete ennen tarvikkeiden tai välineiden luovuttamista.

Hoitotarvikejakelu ei korvaa hoitotarvikkeita tai -välineitä, joita asiakas on itse tai vakuutuslaitos on tilannut suoraan tavarantoimittajan kautta.

2 Puolesta- asiointi

Suostumus puolesta- asiointiin tarvitaan, jos omainen tai läheinen noutaa hoitotarvikkeita tai -välineitä asiakkaan puolesta. Lupa on mahdollista rajata koskemaan vain hoitotarvikkeiden ja -välineiden jakelua ja luvan voi määritellä toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi. Luvan voimassaolo on kestosta riippumatta mahdollista perua.

Suostumus puolesta asiointiin-lomake löytyy Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivuilta osoitteesta itausimaa.fi/lomakkeet. Lomakkeen voi täyttää sähköisesti ja lähettää ohjeen mukaisesti turvapostin kautta hyvinvointialueen kirjaamoon. Lomakkeen voi myös halutessaan tulostaa ja palauttaa omalle terveysasemalle.

Lomake toimii valtakirjana ja tieto puolesta-asiointiin luvasta kirjataan hyvinvointialueen potilastietojärjestelmään.

3 Lähete

Hoidosta vastaava terveydenhuollon ammattihenkilö määrittelee hoitotarvikkeiden ja -välineiden tarpeen, kirjaa tarpeen hoitosuunnitelmaan ja tekee lähetteen hoitotarvikejakeluun. Puutteellisesti kirjatut lähetteet voivat aiheuttaa asiakkaalle toimitus- ja/tai käyttöönottoviiveitä.

Maksuttomia hoitotarvikkeita ja -välineitä koskevassa läheteessä tulee ilmetä vähintään seuraavat tiedot:

- Lääketieteellinen syy (= diagnoosi)
- Tuote
- Inkontinenssituotteiden osalta lantion ympärystämitta
- Arvioitu tarve (määräaikainen/pysyvä)
- Mahdolliset suunnitteilla olevat toimenpiteet, jotka voivat vaikuttaa tarvikkeiden tarpeeseen (esim. eturauhashöyläys)
- Terveystietojärjestelmän ammattihenkilön allekirjoitus, nimenselvitys, lähettävä yksikkö, puhelinnumero ja päivämäärä

4 Potilasrekisteri

Hoitotarvikkeiden jakeluun liittyvät tiedot kirjataan ja tallennetaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen käytössä olevaan potilastietojärjestelmään riippumatta lähetteen lähittäneestä yksiköstä.

Hoitotarvikejakelussa työskentelevien terveydenhuollon ammattilaisten tehtäviin kuuluu hoitotarvikkeiden ja -välineiden asiakaskohtaisen kulutuksen seuranta, arviointi ja kirjaaminen jakeluun liittyen.

5 Tuotteiden tilaukset

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella toimii yksi hoitotarvikejakelun toimipiste, joka koordinoi koko alueen jakelutoimintaa sekä vastaanottaa tarvikelaukset 3.2.2025 alkaen. Tilauksia ei voi tehdä oman terveysaseman infon tai vastaanottojen kautta.

Ensimmäistä tilausta varten lähete toimitetaan yleensä hoitavasta yksiköstä suoraan keskitettyyn hoitotarvikejakeluun. Lähetteen saapumisen jälkeen hoitotarvikejakelu on yhteydessä asiakkaaseen puhelimitse tai tekstiviestillä noutopisteen sopimiseksi tai kotijakelusopimuksen tekemiseksi. Hoitotarvikejakelu koordinoi koko alueen kotijakelun asiakkuuksia ja luo uudet asiakkuudet sopimustoimittajien verkkokauppoihin. Jos asiakas saa lähetteen poikkeuksellisesti hoitavasta yksiköstä itse mukaansa, se on toimitettava tilauksen tekemistä varten keskitettyyn hoitotarvikejakeluun sähköpostitse tai postitse.

Tuotteet tilataan kerralla pääsääntöisesti aina kolmen kuukauden tarvetta vastaavan määrän mukaisesti.

Jatkotilaukset asiakas voi tehdä tuoteryhmän mukaan sähköisen tilauslomakkeen kautta tai hoitotarvikejakelusta saamansa ohjeistuksen perusteella suoraan sopimustoimittajan verkkokauppaan. Jatkotilauksia varten sähköinen tilauslomake löytyy Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivuilta osoitteesta itauusimaa.fi/lomakkeet. Tilauksen tekeminen vaatii vahvan tunnistautumisen verkkopankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella. Jos sähköinen tilaus ei ole mahdollinen, tilauksen voi tehdä puhelimitse soittamalla hoitotarvikejakelun takaisinsoittopalveluun. Takaisinsoittopyynnön voi tehdä arkisin klo 8–14. Takaisinsoitto hoitotarvikejakelusta tehdään seitsemän vuorokauden sisällä yhteydenotosta. Keskitetyn hoitotarvikejakelun yhteystiedot löytyvät Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivuilta.

Asiakkaan ollessa sairaalahoidossa, tarvikkeet kuten sokeriseuranta-, katetrointi-, avanne- ja inkontinenssituotteet luovutetaan sairaalasta.

Tuotteiden toimitusajat vaihtelevat tuotteesta riippuen muutamasta päivästä useaan viikkoon. Jotta hoitotarvikkeet ja -välineet ovat käytettävissä tarpeen mukaisesti, asiakas on velvollinen huolehtimaan viiveettömästi yhteydenotosta hoitotarvikejakeluun 3–4 viikkoa ennen tarvikkeiden arvioitua loppumista. Jos hoitotarvikkeet ovat jo loppuneet ja tilanne uhkaa asiakkaan terveyttä (esimerkiksi katetrit ja insuliinipistotarvikkeet), asiakkaan on oltava puhelimitse yhteydessä keskitettyyn hoitotarvikejakeluun tai omalle terveysasemalle. Inkontinenssituotteita ei lueta akuuttitarvikkeiksi.

6 Tuotteiden toimitus

Maksuttomat hoitotarvikkeet ja -välineet toimitetaan tuoteryhmän mukaan joko suoraan asiakkaan kotiin tai asiakas noutaa tuotteet valitsemastaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella sijaitsevasta apteekista.

Apteekkien osalta noutopaikka valitaan tilauksen yhteydessä. Jakeluverkostossa olevien apteekkien päivitetty listaus ja noutopaikkojen osoitetiedot löytyvät sähköisestä tilauslomakkeesta sekä verkkosivuilta. Kun tuotteet ovat noudettavissa valitusta apteekista,

asiakas saa noutoilmoituksen tekstiviestitse. Tuotteet on noudettava kymmenen päivän kuluessa noutoilmoituksen vastaanottamisesta. Apteekeista noudettavia tuotteita ovat muun muassa diabeteksen hoitotuotteet, trakeostomiatarvikkeet ja ravitsemuksen tarvikkeet.

Apteekit huolehtivat tuotteiden luovutuksesta asiakkaalle aukioloaikojensa puitteissa. Apteekit eivät vastaa eivätkä tee muutoksia tuotteiden määriin tai toimintaan eivätkä tee tuotteisiin liittyvää selvitystyötä. Asiakkaan on tarvittaessa oltava näiden osalta yhteydessä hoitavaan yksikköön tai keskitettyyn hoitotarvikejakeluun.

Suorana kotijakeluna toimitetaan avanne- ja katetrituotteet, inkontinenssituotteet ja uniapnean hoitotuotteet. Tuotteet toimitetaan kolmen kuukauden käyttötärpeen mukaisesti, uniapnean hoitotuotteet kerran vuodessa.

Kotihoidon asiakkaille pitkäaikaissairauksien hoitotarvikkeet ja -välineet toimitetaan osaksi kotijakeluna ja osaksi kotihoito toimittaa tuotteet käyntinsä yhteydessä. Palveluasumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaille pitkäaikaissairauden hoitotarvikkeet ja -välineet toimitetaan yksikön henkilökunnan toimesta.

7 Tarvikkeet ja välineet, jotka kuuluvat maksuttomaan jakeluun

Maksuttomien hoitotarvikkeiden ja – välineiden jakelun piiriin kuuluvat pitkäaikaissairauden jatkuessa yli 3 kuukautta seuraavat tuoteryhmät:

- diabeetikon hoitotarvikkeet
- avannepotilaan hoitotarvikkeet
- sääri- ja makuuhaavan hoitotarvikkeet
- letkun kautta ravitsemisen tarvikkeet
- sairauden takia heikentyneen virtsan ja ulostuksen pidätyskyvyn hoitotarvikkeet vaikeaan tai keskivaikeaan oireistoon
- keuhkojen toiminnanvajauksen tai trakeostomian yhteydessä tarvittavat hoitotarvikkeet
- katetrit ja kanyylit

Ohjeistuksen lopussa on kuvattu tarkemmin jaettavien välineiden ja tarvikkeiden määrät yleisempien pitkäaikaissairauksien osalta.

8 Tarvikkeet ja välineet, jotka eivät kuulu maksuttomaan jakeluun

Hoitotarvikkeita ja -välineitä jaetaan maksutta yli 3kk kestäneen pitkäaikaisen sairauden hoitoon. Tuotteet, jotka eivät kuulu ilmaisjakeluun, voidaan painavista syistä jakaa maksuttomasti.

Osana hoitotarvikejakelua ei luovuteta seuraavia tuotteita tai tuoteryhmiä:

- lääkkeitä ja niihin rinnastettavissa olevat lääkinnälliset valmisteet (voiteet, puudutusgeelit, keittosuola, peräruiskeet).
- kirurgisten hoitotoimenpiteiden jälkihoidossa käytettävät haavahoitotuotteet.
- normaaliin henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvät hoitotuotteet kuten shampoo, hammastahna, käsidesinfektioaineet, kasvomaskit.

- perushoitoon liittyvät tuotteet kuten pesuvoiteet, ihon desinfiointiaineet, pesuliinat ja puhdistuslaput, tehdaspuhtaat vanupuikot, rasvat.
- pesukintaat- ja laput, ruokalaput, nenäliinat, vanut, suojakäsineet, suojaesiliinat.
- kaarimaljat, muoviset alusastiat tai virtsankeräyspullot, katetrointisetit.
- vuodesuojat (ns. kroonikkovaipat), patjan suojamuovit, poikkilakanat, liukulakanat, steriilit taitokset.
- lääkinnälliset hoitosukat/tukisukat, tukisidokset.
- tippasuojat ja lievään inkontinenssiin tarkoitetut suojat.
- verensokerimittarin paristot.
- neulankeräysastiat tai riskijäteastiat.

9 Diabeteksen hoitotarvikkeet ja -välineet

Perusterveydenhuollon hankintasopimusten mukaiset diabeteksen hoidossa ja seurannassa tarpeelliset hoitotarvikkeet ja -välineet kuuluvat maksutta jaettaviin tuotteisiin. Tuotteiden saaminen edellyttää aina diabetesdiagnoosia ja diabeteslääkityksen käyttöä.

Poikkeuksellisesti tarvikkeita ja välineitä voidaan luovuttaa maksutta myös henkilöille, joille lääkärin määräyksestä tarvitaan verensokerin seuranta esimerkiksi kortisonihoidon ajaksi.

Tarvikkeiden ja välineiden jakelumäärät ovat ohjeellisia, ne voidaan ylittää yksilöllisen arvioinnin perusteella määrääjäksi lähetteen tai hoitosuunnitelman mukaan (esimerkiksi lääkehoidon muutokset, infektiotauti, näkövamma).

Prediabeetikot eli henkilöt, joilla on kohonnut verensokeri, mutta ei diagnosoitua diabetesta, saavat tarvittaessa opastusta mittaustarvikkeiden omaehtoiseen hankintaan. Diabeteksen ehkäisyn kannalta ensisijaisen tärkeitä ovat elintapamuutokset kuten oikeanlainen ravinto, liikunnan lisääminen ja painonhallinta.

9.1 Verensokerimittarit ja -liuskat

Asiakkaan käyttöön luovutetaan yksi (1) hankintasopimuksen mukainen perusmittari. Jos käytössä on useita eri mittareita, asiakkaalle luovutetaan mittaliuskat yhteen mittariin. Verensokerimittareita luovutetaan ja vaihdetaan tarvittaessa, varamittaria ei luovuteta. Mittariin tarvittavat vaihtoparistot asiakas hankkii itse. Pitkäaikaiseen käyttöön tuleva mittari luovutetaan ensisijaisesti asiakkaan käyttöön hoitajan vastaanottokäynnillä.

Lapsipotilaiden (alle 16- vuotiaat) osalta mittarin tarve arvioidaan erikoissairaanhoidossa ja mittari(t) luovutetaan lähetteen perusteella.

Ruokavaliohoitoisten diabeetikkojen verensokeriseuranta tapahtuu ensisijaisesti vastaanottokäyntien yhteydessä. Mittari luovutetaan käyttöön vain, jos kotiseurannalla on hoidon kannalta erityistä merkitystä (esimerkiksi huonon hoitotasapainon selvittelyvaihe, lääkehoidon aloituksen harkinta). Päivittäisestä omaseurannasta ei ole tutkimuksissa osoitettu olevan merkittävää lisähyötyä, jos diabeetikon HbA1c- arvo on tavoitteen mukainen eikä hän käytä hypoglykemiaa aiheuttavia lääkkeitä. Tutkimustulosten mukaan strukturoitu veren glukoosin omamittaus kuitenkin voi parantaa hoitotasapainoa myös 2-tyyppin diabeteksessä. Omamittauksen tarpeen vaikuttavat ensisijaisesti hoitomuoto, glukoositasapaino, hypoglykemiaherkkyys, päivärytmi ja diabeetikon omat valmiudet. Mittauksen tarve, ajankohta ja tavoitteet on arvioitava ja määriteltävä aina yksilöllisesti diabeteksen hoidon ammattilaisen ja asiakkaan yhteistyössä ja kirjattava hoitosuunnitelmaan.

Diabeetikon veren glukoosipitoisuuden omamittaukseen tarkoitettujen mittaliuskojen luovutettavat määrät on kuvattu alla olevassa taulukossa. Tarvittavien mittauskertojen määrä on aina arvioitava diabeteshoitajan/ lääkärin kanssa ja kirjattava hoitosuunnitelmaan.

Mittaliuskoja luovutetaan kerralla korkeintaan kolmen kuukauden tarpeen verran.

Tilanne	Tarkoitus	Liuskatarve viikossa	Tarpeen kesto
Insuliinipuutosdiabetes tai monipistoshoito	Glukoositason muutoksen havaitseminen	56kpl 8–14 purkkia/ 3kk	Pysyvä
Tyypin 2 DM, perusinsuliini	Glukoositason muutoksen havaitseminen	10-21kpl 3-5purkkia/3kk	Pysyvä
Tyypin 2 DM, ei insuliinia	Glukoositason muutoksen havaitseminen	2-14kpl/viikko glukoositasapainon mukaan, yksilöllinen tarve	Yksilöllinen
Lapset 0- 16v		Erikoissairaanhoidon hoitosuunnitelman mukaan	Yksilöllinen
Sensoroivaa glukoosimittaria käyttävät		Yksilöllinen tarve, sensoroinnin varajärjestelmänä tarvittaessa.	Yksilöllinen
Vaihteleva päivärytmi ja elämäntilanteet	Hyper- tai hypoglykemian toteaminen	Yksilöllinen tarve	Yksilöllinen, tilapäinen lisätarve
Raskausdiabetes		Neuvolan hoitosuunnitelman mukaisesti.	Yksilöllinen, väliaikainen
Ateriainsuliinin säätö	Aterian jälkeisen verensokerin nousun selvittäminen	14kpl/viikko	4vko, väliaikainen
Perusinsuliinin säätö	Yön aikaisen verensokerin muutoksen selvittäminen	10kpl/viikko	4vko, väliaikainen

*Gestaatiidiabeteksen mittarit ja mittaliuskat luovutetaan neuvolapalveluista.

9.2 Veren ketoaineiden seurantaan tarkoitetut mittaliuskat

Ketoaineliuskat luovutetaan insuliinipuutosdiabeetikoille alla olevan listauksen mukaisesti. Luovutuksessa on huomioitava liuskojen päiväykset ja luovutettava tarpeen mukaisesti pienempiä määriä kerralla.

Vaikeaa epilepsiaa sairastavien lasten ketoaineliuskat luovutetaan erikoissairaanhoidon lähetteen perusteella.

Verenketoaineliuskat 18 kpl /12 kk

9.3 Lansetit

Lansetit luovutetaan hoitosuunnitelman perusteella ja noudatetaan valmistajan ohjeita käytöstä. Lansetit ovat kertakäyttöisiä.

9.4 Insuliiniruiskut ja insuliinikynien neulat

Insuliiniruiskut ja insuliinikynien neulat luovutetaan hoitosuunnitelman perusteella ja noudatetaan valmistajan ohjeita käytöstä. Pistosvälineet ovat kertakäyttöisiä.

9.5 Insuliinikynät

Insuliinikynät luovutetaan alla olevan taulukon mukaisesti.

Tarve/tilanne		Lisätieto
Monikäyttöinen insuliinikynä	1kpl kutakin pistettävää insuliinilaatua kohden/vuosi.	
Normaalikäytössä rikkoutunut insuliinikynä	Tilalle annetaan uusi (huomioidaan takuu-aika).	Viallinen/rikkoutunut kynä on toimitettava hoitotarvikejakeluun.
Kadonnut tai huolimattomuuden takia rikkoutunut insuliinikynä	Asiakas hankkii ja kustantaa uuden kynän itse valmistajalta.	Valmistajan yhteystiedot saa hoitotarvikejakelusta.
Ylimääräiset insuliinikynät	Ei luovuteta. Esim. matkoille voidaan poikkeuksellisesti luovuttaa varalle kiinteäneulaisia kertakäyttöruiskuja.	Poikkeuksena näkövammaiset.

9.6 Glukoosisensorit

Sensoroiva verensokerin seurantajärjestelmä on pääsääntöisesti tarkoitettu tyypin 1 diabeetikoille, jotka sitoutuvat hoitoon ja hyötyvät siitä. Sensoroivan verensokerimittarin tarve arvioidaan aikuisten osalta hoitavassa yksikössä (erikoissairaanhoido tai terveysaseman diabeteslääkäri) ja erillisten kriteerien perusteella. Jaettavat sensorit ovat voimassa olevien hankintapäätösten mukaisia.

Sensoroivaa insuliinipumppua käyttäville diabeteslapsille ja -nuorille myönnetään tarvittavat sensorit erikoissairaanhoidon lääkärin lähetteen perusteella.

Väliaikaiseen käyttöön (esimerkiksi koekäyttö) sensoroivan verensokerimittarin voi saada diabeteshoitajan arvioinnin perusteella. Sensorin käyttö edellyttää aina asiakkaan sitoutumista aktiiviseen glukoosin seurantaan. Mikäli sensorin käyttö ei ole sovitun mukaista tai siitä ei todeta olevan hyötyä, käyttö lopetetaan ja seuranta jatketaan tavallisella verensokerimittarilla.

Lähtökohtaisesti muille diabeetikoille verensokeriseurantaan ei myönnetä glukoosisensoria. Erillistapauksissa kuten dialyysi- ja elinsiirtopotilaat, raskautta suunnittelevat tai raskaana olevat tai imettävät, hypoglykemoille alttiit, joilla vaikeasti saavutettavissa oleva hoitotasapaino glukoosisensorin käyttö arvioidaan asiakaskohtaisesti.

9.7 Insuliinipumppujen tarvikkeet

Insuliinipumpputarvikkeet jaetaan hankintapäätöksillä valittujen laitetoimittajien suositusten mukaisesti.

Infuusiosetit	1–4 kpl/vko
Insuliinisäiliöt	1–4 kpl /vko
Kanyylit	2–3 kpl/vko
Asettimet	1–2 kpl/vuosi
Suojakotelo aikuisille	1 kpl/vuosi
Suojakotelo lapsille	2 kpl/vuosi
Läpinäkyvä kalvoside iho-ongelmissa	2–3 kpl/vko

Asiakas hankkii insuliinipumpun erikoistarvikkeet (pumppukohtaiset erikoisparistot, vyöt, laukut, valjaat) pääsääntöisesti itse.

10 Kroonisten haavojen hoitotuotteet

Haavahoitotuotteen maksuttomuuden edellytyksenä on, että haava on diagnosoitu krooniseksi tai haavahoidon asiantuntija on arvioinut haavan olevan vaarassa kroonistua ennen terveydenhuoltolain määrittämää kolmen kuukauden aikarajaa. Tiettyjen haavatyypin kroonistumisen voidaan katsoa Käypä hoito-suosituksen mukaan alkavan jo ensimmäisen kuukauden kuluessa ja näiden haavojen mahdollisimman nopea tunnistaminen ja oikeat hoitotuotteet edistävät merkittävästi hoidon vaikuttavuutta. Haavan huonoa hoitovasteen riskiä lisäävät muun muassa valtimoiden vajaatoiminta, laskimovajaatoiminta ja muu pitkäkestoinen alaraajaturvotus, diabeettinen neuropatia, reumasairaudet, haavautuva ihotulehdus, syöpähoitojen ihokomplikaatiot, vaskuliitit.

Ensisijaisesti haavanhoidossa on puututtava haavan perussyhyyn ja/tai syntymekanismiin sekä arvioitava tarvittavat tukihoidot kuten turvotuksen hoito, kevennyshoito ja paineenpoisto haavatyypistä riippuen. Ilman perussyhyyn kohdistuvaa hoitoa, haavatuotteilla ei saavuteta tavoiteltua hoitovastetta.

Maksuttomiin tarvikkeisiin sisältyvät tarpeenmukaiset haavan teräväpuhdistamisen tarvikkeet. Haavan mekaaninen puhdistaminen tulee tehdä, kunnes haavapohja puhdistuu kuolleesta kudoksesta (pois lukien iskeemiset haavat, joihin tehtävä verenkierron selvitys). Haavan huuhtelutuotteeksi soveltuu parhaiten juomakelpoinen kehon lämpöinen vesi.

Jokaisen haavan osalta oleellista on arvioida, johtuuko haava perussairaudesta ja kuinka pitkä on paranemisprosessi. Esimerkiksi diabeetikon kädessä oleva traumaattinen haava ei oikeuta maksuttomiin hoitotuotteisiin, vaikka perussairautena on diabetes.

Akuuttien ja lyhytkestoisten haavojen hoitotuotteet eivät kuulu maksuttomien tuotteiden piiriin.

Kroonista haavaa hoidetaan suunnitelmallisesti vastaanotolla tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta asiakkaan kotona. Haavahoitotuotteet asiakas saa hoitoyksiköstä käynnin yhteydessä tai ne toimitetaan asiakkaan kotiin hoitohenkilöstön toimesta. Alipaineimuhoidossa (VAC) käytettävät laitteet luovutetaan asiakkaalle lainaksi hoitovastuussa olevasta erikoissairaanhoidon yksiköstä. Hoitotarvikkeet alipaineimuhoidon luovutetaan hoitosuunnitelman ja lähetteen perusteella keskitetystä hoitotarvikejakelusta.

11 Inkontinenssituotteet

Hoitotarvikejakelusta luovutetaan maksutta perusvalikoiman mukaisia tuotteita, joihin asiakkaalla on lääkärin tai terveydenhuollon ammattihenkilön lähete. Perusvalikoimaan kuuluvat inkohousut, vyövaipat, teippivaipat, muotivaipat ja hygieniahousut sekä teippimallinen naisten ja miesten sidemallinen suoja.

Ennen tuotteiden pitkäaikaista lähetettä on aina selvitettävä, voidaanko inkontinenssia hoitaa tai sen astetta lieventää esimerkiksi fysioterapian tai lääkityksen avulla. Oikeus maksuttomiin hoitotarvikkeisiin voi muuttua tai poistua.

Diagnoosi ja vaikeusaste määritellään esitietojen ja kliinisten tutkimusten perusteella. Suojia myönnetään diagnosoidusta sairaudesta johtuvaan päivittäiseen ja jatkuvaan kasteluun keskivaikeaa tai vaikeaa virtsainkontinenssia sairastaville henkilöille, kun inkontinenssi on kestänyt vähintään kolme kuukautta. Virtsainkontinenssissa erotellaan kolme eri vaikeusastetta alla olevan taulukon mukaisesti ja inkontinenssin vaikeusaste on ilmevä lähetteestä.

Vaikeusasteet 1–3	Kuvaus	
Aste 1: lievä	Virtsa karkaa harvoin tai ponnistettaessa.	Asiakas hankkii tuotteet omakustanteisesti.
Aste 2: keskivaikea	Virtsa karkaa useita kertoja päivässä ja määrä on noin 1,5 dl kerralla.	Sisältyy maksuttomiin hoitotarvikkeisiin.
Aste 3: vaikea	Virtsa karkaa asennosta huolimatta jatkuvasti, pidätyskykyä ei ole.	Sisältyy maksuttomiin hoitotarvikkeisiin.

Inkontinenssisuojia myönnetään lisäksi vaikeusasteesta riippumatta yksilöllisesti arvioidun tarpeen mukaan seuraavien diagnosoitujen pitkäaikaissairauksien hoidossa:

- kehitysvamma (lähetteessä oltava selkeästi kirjattuna kastelun mekanismi)
- selkäytimen toiminnan häiriintymiseen johtava tila

- lääketieteellisen hoidon aiheuttama virtsarakon toiminnanhäiriö
- virtsarakkoon vaikuttava primäärinen neurologinen sairaus (esimerkiksi Parkinson tai MS- tauti)
- pitkälle edennyt diagnosoitu muistisairaus
- diagnosoitu ulosteinkontinenssi
- kotona- asuva saattohoitopotilas

Tuotevalinnassa on huomioitava aina todellinen tarve ja valittava käyttötarkoituksen mukaiset tuotteet päivä- ja/tai yö- malleista. Kun tuote on valittu tarpeen mukaan, tarve ei tavallisesti ylitä kolmea suojaa vuorokaudessa.

Inkontinenssisuojia luovutetaan perusvalikoimasta korkeintaan kahta erilaista suojamallia 1-5kpl/vrk: päiväsuojia 2-3kpl/vrk ja yösuojia 1-2kpl/vrk. Tarvittaessa voidaan luovuttaa hygieniahousuja korkeintaan 20kpl/vuodessa.

Inkohousut myönnetään asiakkaalle tukemaan itsenäistä selviytymistä WC- toiminnoissa lähetteen mukaisesti (diagnoosi). Inkohousuja voidaan luovuttaa 1-3kpl/vrk yksilöllisen harkinnan perusteella.

Yli 3- vuotiaille lapsille, joilla on kehitysviivästymä, kehitysvamma tai muu vakava sairaus, annetaan suojia erikoislääkärin läheteellä yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan. Tavanomainen yökastelu ei oikeuta maksuttomiin tuotteisiin.

Inkontinenssituotteet toimitetaan asiakkaalle kotijakeluna kolmen kuukauden tarvetta vastaava määrä kerralla. Inkontinenssituotteiden tuotepalautukset on tehtävä kolmen kuukauden sisällä toimituksesta. Vain avaamattomia laatikoita on mahdollista palauttaa. Tuotepalautuksista asiakkaan on oltava yhteydessä suoraan sopimustoimittajaan.

12 Erikoissairaanhoidon lähetteen tai hoitosuunnitelman perusteella luovutettavat muut hoitotarvikkeet ja -välineet

Erikoissairaanhoidon lähetteen ja/tai hoitosuunnitelman perusteella (sis. diagnoosi) luovutetaan seuraavat pitkäaikaissairauksien hoitotarvikkeet ja -välineet:

12.1 Antikoagulanttihoidon

- Seurantaliuskat ja lansetit luovutetaan vain alle 18-vuotiaille.

12.2 Avanteen hoitovälineet ja -tarvikkeet

- Suoliavannevälineet: avannepussi/suljettu 3kpl/vrk, avannepussi/tyhjennettävä 2-5kpl/vko, avannesuoja 1-4kpl/vko, avanteen suojalevy 1-4kpl/vko, avannekorkki 1kpl/vrk.
- Virtsa-avannevälineet: avannepussi 7kpl/vko, suojalevy 3-7kpl/vko.
- Muut avannetarvikkeet: ihonsuojaspray, suojapasta 2 tuubia/kk, liimanpoistopyyhe, sirotejauhe suojapastan yhteydessä, suojapastarengas/rengas suojalevyn vaihdon yhteydessä, sulkija 1kpl/vko, avannevyö 3-4kpl/vuosi, huuhtelupussi 2kpl/vuosi, huuhtelukärki 4kpl/vuosi.

- Ohutsuoliavanteessa suojalevyjen ja -pussien käytön tarve saattaa olla suurempaa.
- Listauksen ulkopuoliset avannetarvikkeet omakustanteisia.

12.3 Gammaglobuliinihoidot

- Gammaglobuliinihoitojen tarvikkeet hoitosuunnitelman mukaisesti.

12.4 Gastronomiavälineet

- Ravinnonsiirtolaitteet 1-2kpl/vrk, ravinnonsiirtosäiliöt 1kpl/vrk, syöttönapit 1-3kpl/3kk, yhdistäjät 1-2kpl/vrk.
- Syöttöruiskut ja nenämahaletkut (nasogastrinen) kuuden viikon välein ja PEG-letkut 8-10kk välein.
- Introducer-tekniikalla laitetun syöttönapin yhteydessä PEG-letkun vaihto noin joka kolmas kuukausi.
- Lapsille lisäksi kiinnittämiseen tarvittavia teippejä ja sidoksia lähetteen mukaisesti.

12.5 Happipullo, happirikastin

- Happirikastin luovutetaan lainaksi erikoissairaanhoidosta.
- Jos käyttäjä tarvitsee happea liikkueensa kodin ulkopuolella, happipullon on vuokrattava itse lääkärintodistuksella.
- Asiakas ostaa lääkehapen itse ja on oikeutettu hakemaan lääkehapesta Kela-korvauksen (SV178).

12.6 Keskuslaskimokatettrin hoitovälineet

- (ml. steriilit taitokset, ihonsuojalevyt kanyylin juureen ja puhdistukseen, steriilit haavakalvot kanyylin kiinnitykseen tarpeen mukaan) hoitosuunnitelman mukaisesti.

12.7 Kipupumpun

- Lääkeannostelua varten tarvittavat neulat ja ruiskut (paristot ovat omakustanteisia).

12.8 Muut katetrit

- Imukatetrit, imupussit ja -letkut, ileostomiakatetrit. hoitosuunnitelman mukaisesti, rektaalikatetrit (1kpl/käyttökerta).

12.9 Pleuranesteen dreenaussarja

- Tyhjennyspullosetit 1-2kpl/vrk, tyhjennyspullot 1-2kpl/vrk, vaihtokorkit 1-2kpl/vrk.

12.10 Trakeostomiavälineet

- Larytubit 2kpl/vuosi, larytubit (silikoni) 12kpl/vuosi, sisäkanyylit, liimapohjat 1-4kpl/vko, kosteuslämmönvaihtimet 1-3kpl/vrk, puheläpät 1-5kpl/vuosi, silikonipuheläpät 1-3kpl/kk, proteesitulpat 1-2kpl/vuosi, suihkusuojat 2-4kpl/vuosi, yhdistäjät 2-4kpl/vuosi, huuhtelulaitteet 1-2kpl/vuosi, säätöinstrumentit 1-2kpl/vuosi, puhdistusharja, kiinnitysnauha, trak.taitokset, larytuben reiittimet 1-2kpl/vuosi.
- Silikoniliimat, ihonpuhdistuslaput, ihopyyhkeet yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

12.11 Ulosteinkontinenssituotteet, suolihuuhtelujärjestelmä

- Anaalitamponit 20kpl/kk.
- Suolihuuhtelulaite 2kpl/vuosi.
- Suolihuuhtelulaitteen varusteluyksikkö 1kpl/vuosi.
- Suolihuuhtelulaitteen rektaalikatetri 20kpl/vuosi.

12.12 Uniapneatarvikkeet

- Maski 1kpl/vuosi, letku 1kpl/vuosi, suodatin 2kpl/vuosi, kostutinkammio 1kpl/joka toinen vuosi, kostutin letku 1kpl/vuosi.

12.13 Urologiset hoitovälineet

- Virtsakatetrit 1-6kpl/vrk, virtsankeräyspussit 1-3kpl/vko ja -kiinnitysvälineet, ulkoiset virtsankerääjät 1-3kpl/vrk, toistokatetroiville 1-6kpl/vrk.
- Virtsankeräyksen kiinnityslahje 1-4kpl/vuosi, kiinnitysnauhat 1-4kpl/vuosi.
- Kiinnityslahje ja -nauhat eivät ole kertakäyttöisiä vaan kestävät useita pesukertoja.